

Zuiderzeekrabje in haven Leiden

In de Leidse Havenwijk werd op 19 april jl. voor de derde keer, sinds het KNNV Project Vissenmonitoring startte, een Zuiderzeekrabje (*Rhithropanopeus harrisi*) gevonden – dit maal in een opgevisst tosti-ijzer! Dat de jonge vissenmonitors Ygge en Feline (10 en 11 jaar) deze kleine grachtbewoner spotten (de maximale schildlengte is 2,3 cm), is mede te danken aan de diverse vissenmonitoringsexcursies waaraan ze de afgelopen vijf jaar hebben meegedaan. Zij konden dan ook direct aan hun toegesnelde ouders uitleggen:

“Dit krabbetje, zit graag in brak water, dus onder een zoutkist waaruit zout sijpelt, want daar is het zoete water brak geworden.” En op de vraag: ‘man of vrouw?’ riep Ygge: “Man! Want hij heeft een vuurtorentje op zijn buik! En we noemen hem Tosti.”

Toen ik in 2010 het eerste exemplaar ontdekte, vroeg ik Naturalis om hulp bij de determinatie. Dat instituut was dóblij met de toendertijd allereerste waarneming in Leiden. Dit van oorsprong Amerikaanse mini-krabbetje is dan wel geen RAVON-dier, de telmethodes waarmee ze worden gevonden (3 exemplaren in 9 jaar) gebruiken we wél regelmatig voor het vissenmonitoren in de Leidse binnenstad: de eerste twee krabjes zaten op het kattenklimtuw en ‘Tosti’ werd gevonden met behulp van de grofviulmismethode. Het kattenklimtuw biedt met zijn gedeeltelijke ligging onder het oppervlak ook een prima substraat voor andere kleine grachtbewoners, zoals rivierdonderpaden en hun favoriete voedsel: vlokreeften.

Tosti, het mannelijke Zuiderzeekrabbetje uit 2019.

Ygge en Feline met ‘Tosti’, het door hen gevonden Zuiderzeekrabbetje (in de witte schelp).

In 2015 plaatsten we een foto van de Zuiderzeekrab op de zoutkist die boven de vindlocatie staat. De educatieve zoutkistenroute in de Havenwijk was onderdeel van de met een Gouden Zwaluw bekroonde tentoonstelling ‘Blik onder water in Leiden’, die samen met onder andere RAVON en de gemeente Leiden was opgezet. De route wordt nog steeds uitgebreid en is bedoeld om bewoners en passanten kennis te laten maken met het gevarieerde leven in en om de blauwe stadsnatuur (zie ook RAVON 38, december 2018).

Omdat we het Zuiderzeekrabje na 2012 echter nooit meer tegen kwamen op onze rondes, werd tijdens een zoutkistrevisie in 2018 de krabbenfoto vervangen door de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (*Orconectes limosus*). Deze kreeften worden net als hun rode kompaan (*Procambarus clarkii*) op steeds meer plekken door opletende Leidenaars gezien, en mocht daarom op de eerste rang.

Er zijn gelukkig nog zoutkisten genoeg in Leiden, dus misschien verhuizen we de gevlekte Amerikaan gewoon, en krijgt ‘Tosti’ zijn oude plekje weer terug: dat zouden Feline en Ygge heel gaaf vinden!

Zuiderzeekrabbetje en vlokreeft op kattenklimtuw, 2010.

**Aaf Verkade
Projectleider
Vissenmonitoring, KNNV
afdeling Leiden e.o.**